

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/0256	27 januari 1992
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 07/92)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

kolonel der Grenadiers

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/0256, d.d. 27 januari 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
07/92

(Afgesloten 271200 JAN 1992)

Kroatië

Hoewel volgens meldingen van Kroatische zijde de afgelopen dagen weer een aantal bestandsschendingen heeft plaatsgevonden, bleef het bij geïsoleerde incidenten die het staakt-het-vuren niet in gevaar hebben gebracht.

De Kroatische president Tudjman heeft onlangs bevestigd dat zijn regering blijft streven naar herstel van zijn gezag over het hele Kroatische territorium. Hij stelde dat, indien dit doel niet bereikt kon worden door middel van een VN-vredesmacht, het Kroatische volk de tijdens de gevechten van de afgelopen maanden door de federale strijdkrachten (JNA) en de Servische strijdgroepen veroverde Kroatische gebieden zelf zou bevrijden. De Servische propaganda heeft zijn uitspraken uitgelegd als een aanwijzing dat Tudjman een eventuele VN-vredesmacht in Kroatië vooral ziet als een instrument bij het heroveren van de "Servische" gebieden in Kroatië.

Eind vorige week is melding gemaakt van incidenten tussen gewapende Servische milities en eenheden van de JNA in Oost-Slavonië. Hoewel deze meldingen niet bevestigd kunnen worden, zijn botsingen tussen beide partijen zeker niet uitgesloten. De JNA werkt, zeker in Oost-Slavonië, vaak samen met Servische milities, maar deze onttrekken zich in de praktijk veelal aan het gezag van lokale JNA-commandanten.

De bevelhebber van het 4e Militaire District (Montenegro), Strugar, heeft laten weten dat troepen uit Servië, Bosnië-Herzegovina en Montenegro worden overgebracht naar Dubrovnik en omstreken. Hoewel volgens Strugar het hierbij gaat om aflossing van daar gelegerde eenheden, kan daarmee ook een versterking van de JNA in deze regio worden beoogd. Deze regio is voor de JNA van groot strategisch belang, niet in de laatste plaats omdat de Kroatische exclave waarin Dubrovnik gelegen is de toegang beheerst tot de baai van Kotor (Montenegro), de belangrijkste operatiebasis voor de federale marine.

Het internationale vredesoverleg

Dit weekeinde is de onder-secretaris-generaal van de Verenigde Naties (VN), Goulding, in Joegoslavië aangekomen voor overleg met de federale autoriteiten en de regeringen van de diverse republieken over het VN-vredesplan. Inmiddels heeft de leider van de Serviërs in de Krajina, Babic, nogmaals uitdrukking gegeven aan zijn verzet tegen de legering van VN-troepen in zijn gebied, de eveneens in het VN-plan voorziene terugtrekking van de JNA en de ontwapening van de Servische militairen. Hij herhaalde dat uitvoering van het VN-plan zoals nu geformuleerd de veiligheid van de Serviërs in Kroatië niet kan garanderen. De (waarnemend) voorzitter van het (romp)presidium, de Montenegrijn Kostic, heeft gewaarschuwd dat Babic zich door het verzet tegen het VN-plan internationaal isoleert. Kostic heeft verklaard dat "onze zijde", waarmee de door Servië gedomineerde federale overheid wordt bedoeld, niets zal doen om de komst van VN-troepen tegen te gaan.

Ook aan federale/Servische zijde bestaan in de praktijk echter nog steeds fundamentele bezwaren tegen het VN-vredesplan. Zo stelde Kostic tevens dat er geen sprake van zal zijn dat de JNA zich volledig zal terugtrekken uit de "Servische" gebieden van Kroatië noch van herstel van de Kroatische soevereiniteit over deze gebieden. Nog onduidelijk is of het overleg tussen Kostic en de VN-afgezant Goulding van 26 januari over deze kernelementen van het VN-vredesplan succes heeft opgeleverd. Van Kroatische zijde is inmiddels gesteld dat ingrijpende veranderingen in het VN-voorstel tot een hervatting van de vijandelijkheden op grote schaal zouden leiden.

Servië

De Servische president Milosevic heeft onlangs bezoeken gebracht aan Griekenland en Turkije. Bij zijn bezoek aan Turkije waarschuwde Milosevic de buurlanden van Joegoslavië voor een -wat werd genoemd- voorbarige erkenning van Joegoslavische deelstaten, omdat dit het streven naar een vreedzame oplossing voor de tegenstellingen zou compliceren. In het Servisch-Griekse overleg heeft het vraagstuk van de staatkundige toekomst van Macedonië ongetwijfeld centraal gestaan. Een factor van belang daarbij is de Griekse oppositie tegen internationale erkenning van de onafhankelijkheid van Macedonië, terwijl Bulgarije juist zeer snel tot erkenning van die onafhankelijkheid is overgegaan. Zoals bekend vreest Griekenland Macedonische aanspraken op Grieks grondgebied. Servië heeft de afgelopen dagen druk uitgeoefend op Macedonië om zich aan te sluiten bij het volgende maand op te richten nieuwe, door Servië gedomineerde, Joegoslavische staatsverband, hetgeen de Macedonische regering overigens expliciet heeft verworpen.

Vorige week hebben afgevaardigden van de Servisch-orthodoxe en Kroatische Rooms-Katholieke kerk in Zwitserland besprekingen gevoerd. Na afloop riepen zij alle bij het conflict betrokken partijen op het staakt-het-vuren onvoorwaardelijk te respecteren. Tevens stelden zij dat een rechtvaardige oplossing van de problemen in Joegoslavië uitsluitend langs vreedzame weg kon worden bereikt. Overigens is dit binnen korte tijd reeds de tweede maal dat de Servische kerk een duidelijke uitspraak doet over de burgeroorlog. Eerder deze maand leverde zij kritiek op de regering-Milosevic, die volgens haar niet het recht had om namens de Serviërs in Kroatië te beslissen en met het VN-vredesplan in zijn huidige vorm akkoord te gaan.

Bosnië-Herzegovina

De leider van de Serviërs in Bosnië-Herzegovina, Karadzic, heeft herhaald dat de Bosnische Serviërs (30% van de bevolking) het referendum over onafhankelijkheid van Bosnië-Herzegovina binnen zijn huidige grenzen, waartoe het Bosnische parlement dit weekeinde heeft besloten, afwijzen. De Servische afgevaardigden hadden overigens uit protest de vergadering verlaten waarop een grote meerderheid van het parlement -bestaande uit Moslims en Kroaten- instemde met deze volksraadpleging, die op 29 februari en 1 maart a.s. zal plaatsvinden. Karadzic wees erop dat de Serviërs in Bosnië-Herzegovina reeds hadden gekozen om deel te blijven uitmaken van Joegoslavië. Verder stelde hij dat het referendum de Bosnische Serviërs in gevaar zou brengen en derhalve een "optie tot oorlog" inhield. Binnen de Servische gemeenschap bestaat voorkeur voor desnoods eenzijdige aansluiting bij het nieuwe door Servië gedomineerde staatsverband, waarvan de oprichting onlangs is aangekondigd door het (eveneens door Servië overheerste) federale parlement. De Servische vertegenwoordigers in het Bosnische parlement hebben tegen deze achtergrond inmiddels aangekondigd een eigen grondwet op te zullen stellen voor een "Servische republiek Bosnië-Herzegovina".

Macedonië

Volgens Servische media medio vorige week is Macedonië reeds twee maanden geleden begonnen met de oprichting van eigen strijdkrachten. Uiteindelijk zou de Macedonische krijgsmacht een omvang van 25.000-30.000 man moeten krijgen. Er zouden trainingskampen zijn opgericht, onder meer in het Macedonisch-Albanese grensgebied. De opleiding van de Macedonische officieren zou onder toezicht staan van Bulgaren. Overigens werd tevens gemeld dat de animo van (voormalige) JNA-officieren van Macedonische afkomst om dienst te nemen in de Macedonische strijdkrachten gering was.

De genoemde meldingen kunnen niet bevestigd worden. Zij dienen waarschijnlijk vooral politiek-propagandistische doeleinden en moeten -naar wordt aangenomen- de Griekse weerstand tegen diplomatieke erkenning van Macedonië helpen versterken. Wel heeft de Macedonische regering vorige week in verband met het onafhankelijkheidsstreven alle Macedoniërs in federale functies opgeroepen naar Macedonië terug te keren, onder meer ook met het oog op de oprichting van eigen Macedonische strijdkrachten.

In de genoemde persmeldingen werd tevens gesteld dat de Macedonische president Gligorov onlangs een ontmoeting heeft gehad met de recent benoemde commandant van het Militair District dat Macedonië omvat, Uzelac, die tot voor kort nauw betrokken was bij de strijd tegen Kroatië. Beide partijen zouden in deze ontmoeting de bereidheid tot verdere onderhandelingen hebben uitgesproken. Overigens werd opnieuw bevestigd dat de JNA zich in snel tempo terugtrekt uit Macedonië. Dit weekeinde heeft de Macedonische regering de JNA ervan beschuldigd in het kader van deze -naar verluidt overigens niet met de autoriteiten van deze republiek gecoördineerde- terugtrekking ook medische apparatuur uit de militaire hospitalen, geneesmiddelen en levensmiddelenvoorraden mee te nemen.

Conclusie/voorzicht

De kansen op een doorbraak in het overleg tussen de VN-afgezant Goulding enerzijds en de Kroatische en federale/Servische autoriteiten anderzijds dat deze week zal plaatsvinden, moeten vooralsnog niet hoog worden ingeschat. Niets wijst erop dat de vertegenwoordigers van de Serviërs in de omstreden Kroatische gebieden alsnog zullen instemmen met het huidige VN-vredesplan. Van Kroatische zijde worden ingrijpende wijzigingen in het VN-voorstel onaanvaardbaar genoemd.

Met het formele besluit van de Moslim/Kroatische meerderheid in het parlement van Bosnië-Herzegovina om eind februari/begin maart een referendum over de onafhankelijkheid te houden, hebben de etnisch-politieke tegenstellingen in deze republiek een nieuw hoogtepunt bereikt. Het Servische verzet tegen dit parlamentsbesluit kan al op korte termijn leiden tot gewelddadigheden tussen de verschillende bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina en het vredesproces ernstig in gevaar brengen.